

Πώς πρέπει να ανταποκριθεί η Γερμανία στα αιτήματα για αποζημιώσεις άνω του \$1,2 τρισ.

06/Ιουν/2019 00:42



Του **Leonid Bershidsky**

Η Ελλάδα και η Πολωνία εντείνουν τις πιέσεις τους προς τη Γερμανία για να λάβουν αποζημιώσεις για τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτό μπορεί να φαίνεται σαν κάτι λίγο περισσότερο από μια προσπάθεια να ικανοποιηθούν οι εγχώριοι ψηφοφόροι. Αλλά, στην πραγματικότητα, είναι μια προσπάθεια να καταγραφεί στην ιστορία το αίτημα η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης να δείξει περισσότερο αλtruισμό προς τους φτωχότερους συμμάχους της. Το Βερολίνο πρέπει να δώσει βάση σε αυτή την πίεση, αν όχι στο πραγματικό αίτημα για χρήματα.

Την Τρίτη, η Ελλάδα ζήτησε επισήμως από τη Γερμανία να διαπραγματευτούν τις αποζημιώσεις για την εισβολή των δυνάμεων του Άξονα από το 1941 έως το 1944. Το 2016, οι βουλευτές τοποθέτησαν το ελάχιστο οφειλόμενο ποσό των διεκδικήσεων στα 292 δισεκατομμύρια ευρώ.

Εντω μεταξύ, οι Πολωνοί βουλευτές εργάζονται πάνω σε μια έκθεση σχετικά με τις ζημιές που προκλήθηκαν από τον πόλεμο που υποκίνησε η Γερμανία. Αυτή θα μπορούσε, σύμφωνα με την εφημερίδα Dziennik Gazeta Prawna, να περιλαμβάνει μια διεκδίκηση 850 δισ. δολαρίων. Η έκθεση είναι πιθανό να δημοσιοποιηθεί την 1η Σεπτεμβρίου για να συμπέσει τόσο με την 80η επέτειο από την έναρξη της σύρραξης όσο και με την επίσκεψη του Γερμανού προέδρου Frank-Walter Steinmeier για την επέτειο.

Τα αιτήματα, τουλάχιστον εν μέρει, προορίζονται για τα αυτιά των ψηφοφόρων της Ελλάδας και της Πολωνίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ, ήρθε στην εξουσία με την υπόσχεση να μειώσει το χρέος της χώρας και να αποσπάσει δικαιοσύνη από τη Γερμανία, η οποία έχει αντιταχθεί σε μια διαγραφή χρέους. Αφού δεν κατάφερε να εκπληρώσει καμία από τις δύο υποσχέσεις, το αριστερό κόμμα έχει τώρα να δώσει μια χαμένη μάχη στις πρόωρες εκλογές της 7ης Ιουλίου. Δεν βλάπτει να υπενθυμίσει στους ψηφοφόρους ότι η κυβέρνηση δεν έχει εγκαταλείψει.

Στην Πολωνία, το κυβερνών κόμμα Νόμος και Δικαιοσύνη, το οποίο απέκτησε αυτοπεποίθηση μετά την πειστική νίκη του στις ευρωεκλογές, θέλει να πολεμήσει αυτό που θεωρεί ως υπερβολική γερμανική κυριαρχία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Βερολίνο απορρίπτει αυτά τα αιτήματα, λέγοντας ότι το θέμα έχει ρυθμιστεί εδώ και καιρό. Από νομικής απόψεως, αυτό μπορεί να ισχύει, αν και μερικοί εμπειρογνώμονες στη Γερμανία δεν είναι τόσο σίγουροι.

Οι σχετικές αποφάσεις ελήφθησαν επίσημα στη Διάσκεψη του Πότσδαμ το 1945. Εκεί, η Σοβιετική Ένωση ανέλαβε να εκπληρώσει τα αιτήματα αποζημίωσης των "δορυφόρων" της, συμπεριλαμβανομένης της Πολωνίας, από το δικό της μερίδιο αποζημιώσεων, το οποίο καταβλήθηκε σε μεγάλο βαθμό σε βιομηχανικό εξοπλισμό.

Ομοίως, οι δυτικοί σύμμαχοι υποσχέθηκαν να αποζημιώσουν άλλες χώρες με γερμανικά βιομηχανικά και ναυτικά περιουσιακά στοιχεία. Αλλά αυτά δεν ήταν αρκετά για να καλύψουν τις τεράστιες ζημιές που προκάλεσαν οι Ναζί σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Αυτό είναι ο λόγος για τον οποίο η Ελλάδα έλαβε μόνο ένα μικρό μέρος από τα 7,1 δισ. δολάρια (σε τιμές 1938) που διατέθηκαν από τη Διασυμμαχική Υπηρεσία Αποζημιώσεων. Όσο για τη Σοβιετική Ένωση, δεν την ενδιέφερε ιδιαίτερα η αποζημίωση των κατακτημένων εθνών, θεωρώντας ότι είναι αρκετό ότι τα "απελευθέρωσε".

Στη δεκαετία του 1950, η Γερμανία υπέγραψε συμφωνίες αποζημίωσης με 12 έθνη, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, η οποία έλαβε 115 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα το 1960 στο πλαίσιο της τελικής διευθέτησης των απαιτήσεών της. Συνολικά, η Γερμανία έχει καταβάλει 76 δισ. ευρώ ως αποζημίωση για εγκλήματα των Ναζί από το 1951, ένα νούμερο που θα ήταν πολύ μεγαλύτερο σε σημερινές τιμές.

Η συμφωνία του Λονδίνου το 1953 για τη διευθέτηση του γερμανικού χρέους ανέβαλλε τον τελικό διακανονισμό των απαιτήσεων αποζημίωσης έως ότου επιτευχθεί επίσημη ειρηνευτική συμφωνία.

Αλλά η λεγόμενη συνθήκη "δύο συν τέσσερις" του 1990, με την οποία οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Σοβιετική Ένωση, η Μεγάλη Βρετανία και η Γαλλία έδιναν τις ευλογίες τους στην επανένωση, έκρινε ότι μια τέτοια ειρηνευτική συμφωνία δεν ήταν απαραίτητη. Με αυτόν τον τρόπο το Βερολίνο δικαιολογεί τη νομική του θέση. Για ορισμένους Γερμανούς, όπως ο αριστερός ιστορικός Karl Heinz Roth, το ζήτημα εξακολουθεί να μην έχει διευθετηθεί, διότι είναι κατά κύριο λόγο ηθικό ζήτημα και όχι νομικό ή οικονομικό.

Οισύγχρονοι Γερμανοί ηγέτες εξακολουθούν να αναγνωρίζουν την ιστορική ενοχή της Γερμανίας. Δεν ισχυρίζονται ότι έχουν εξιλεωθεί πλήρως, απλώς ότι δεν έχουν άλλες οικονομικές υποχρεώσεις. Αυτή, φυσικά, δεν είναι μια άφογη ηθική στάση. Και δεδομένου ότι οι Γερμανοί κατανοούν τη γλώσσα της ηθικής ενοχής, είναι αυτή που επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν οι Έλληνες και Πολωνοί πολιτικοί όταν εκφράζουν παράπονα που δεν έχουν να κάνουν με τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Οι Πολωνοί εθνικιστές διατυπώνουν το, όχι αδικαιολόγητο, επιχείρημα ότι οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες -η Γερμανία πρωτίστως- έχουν αποικίσει την ανατολική Ευρώπη, αιχμαλωτίζοντας τις αγορές και εξορύσσοντας τα κέρδη χωρίς να ενισχύσουν ανάλογα το βιοτικό επίπεδο. Οι Έλληνες εξακολουθούν να είναι θυμωμένοι με τα προγράμματα διάσωσης που βοήθησαν τις τράπεζες και την κυβέρνηση της Γερμανίας αλλά απέτυχαν να ελαφρύνουν το μακροπρόθεσμο φορτίο χρέους της χώρας τους.

Αυτές οι καταγγελίες μπορούν επίσης να αμφισβητηθούν τόσο από οικονομικής όσο και από ηθικής άποψης. Η Πολωνία και η υπόλοιπη Ανατολική Ευρώπη επωφελήθηκαν τόσο από το άνοιγμα των αγορών τους σε δυτικές επιχειρήσεις όσο και από την τεράστια οικονομική στήριξη της ΕΕ, μεγάλο μέρος της οποίας συνεισέφερε η Γερμανία. Η Αθήνα έκανε τόσο κακή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών της που δύσκολα μπορεί να απαιτήσει επιστροφή χρημάτων.

Για μένα, ωστόσο, υπάρχει ένα βασικό επιχείρημα που υπαγορεύει στη Γερμανία να καταβάλει μια σοβαρή προσπάθεια να κατανοήσει τι πραγματικά θέλουν και χρειάζονται οι Πολωνοί και οι Έλληνες. Όλοι τους αποτελούν μέρος ενός ειρηνευτικού σχεδίου, ο σκοπός του οποίου είναι να αποφευχθεί το είδος της ζημιάς που προκάλεσε κάποτε η ναζιστική φιλοδοξία στον κόσμο. Η Γερμανία φέρει δυσανάλογη ευθύνη για την επιτυχία της ΕΕ. Κι αυτή σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από την πιο δίκαιη κατανομή του πλούτου σε ολόκληρο το μπλοκ.

Η Γερμανία πρέπει να επιδείξει μεγαλύτερη ευελιξία σε θέματα όπως τα κοινά εργαλεία χρέους και η δημοσιονομική ένωση. Το εκλογικό της σώμα είναι αντίθετο με το διαμοιρασμό περισσότερου πλούτου και κινδύνου, αλλά οι υπεύθυνοι ηγέτες πρέπει να της υπενθυμίσουν το ηθικό της βάρος. Στο τέλος της ημέρας, η περισσότερη αλληλεγγύη -ισορροπημένη με ελέγχους κατά του ηθικού κινδύνου - μπορεί να κάνει την ΕΕ και την Ευρωζώνη ισχυρότερες και διεθνώς ανταγωνιστικές.

Με άλλα λόγια, ακόμα και αν η γερμανική κυβέρνηση δεν χρειαστεί να πληρώσει περισσότερα από 1 τρισεκατομμύριο δολάρια στην Πολωνία και την Ελλάδα -χρήματα που δεν διαθέτει- πρέπει να γίνει πιο δεκτική σε θέματα κοινού οικονομικού συμφέροντος. Μπορεί τότε τα θορυβώδη αιτήματα

για αποζημιώσεις σταδιακά να σβήσουν.

Διαβάστε το άρθρο στο [Capital.gr](#)